

O WYJAZDACH ZAGRANICZNYCH I ZNAJOMOŚCI JĘZYKÓW OBCYCH

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 9 stycznia 2015 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

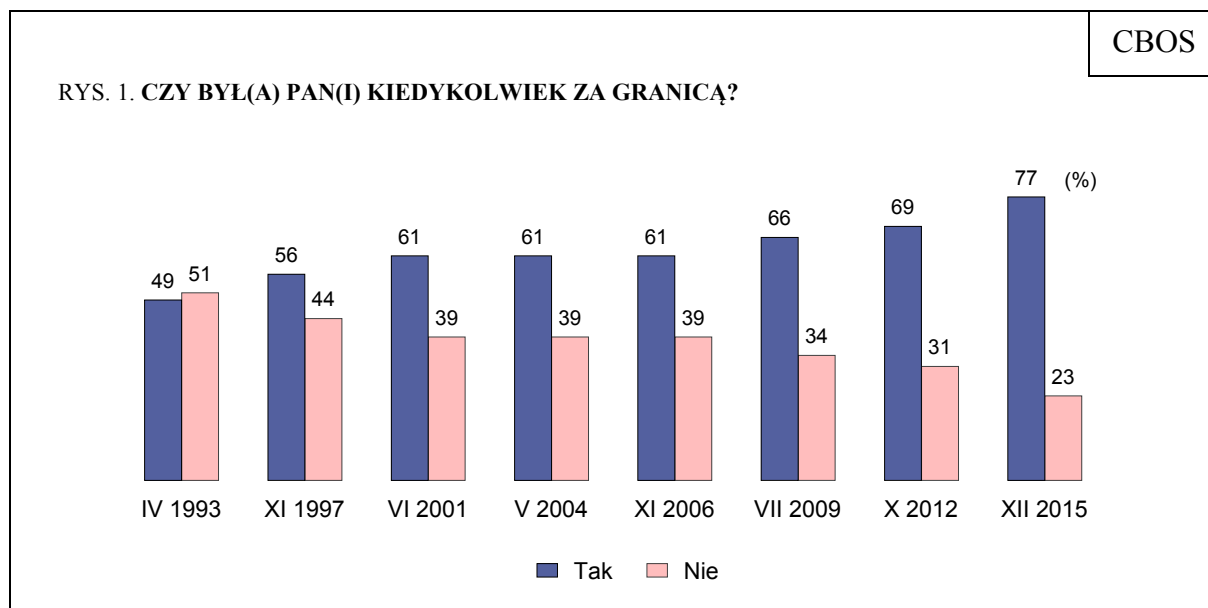
Po trzech latach po raz kolejny zadaliśmy Polakom pytanie o to, w jakim stopniu korzystają z istniejących możliwości podróżowania za granicę oraz jak oceniają swoje umiejętności porozumiewania się w językach obcych. Szukaliśmy także czynników sprzyjających powyższym doświadczeniom i kompetencjom, a dysponując porównywalnymi wynikami z lat 1993–2012 przeanalizowaliśmy zmiany, jakie zaszły w omawianych wymiarach.

ILU POLAKÓW BYŁO KIEDYKOLWIEK ZA GRANICĄ?

W latach 1993–2015 zdecydowanie wzrosła (aż o 28 punktów procentowych) liczba osób, które przynajmniej raz w życiu wyjeżdżały za granicę. W grudniowym sondażu¹ twierdzącej odpowiedzi na pytanie, czy był(a) Pan(i) kiedykolwiek za granicą, udzieliło ponad trzy czwarte dorosłych Polaków (77%, od 2012 roku wzrost o 8 punktów)². Jednocześnie niemal co czwarty ankietowany (23%, spadek o 8 punktów) przyznaje, że do tej pory nigdy nie był poza krajem.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (307) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganych komputerowo (CAPI) w dniach 3–10 grudnia 2015 roku na liczącej 989 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Faktyczny odsetek Polaków, którzy byli za granicą, jest zapewne nieco wyższy, ponieważ osoby, które obecnie przebywają poza krajem nie weszły w skład badanej próby.

Doświadczenia związane z podróżowaniem za granicę ściśle wiążą się z sytuacją społeczno-ekonomiczną badanych. Wyjazdy zagraniczne są tym powszechniejsze, im wyższy poziom wykształcenia respondentów i wyższa ich pozycja zawodowa, a ponadto im wyższe dochody w przeliczeniu na osobę w gospodarstwie domowym oraz im lepiej oceniana własna sytuacja materialna. Zgodnie z deklaracjami, za granicę częściej wyjeżdżali mężczyźni niż kobiety, częściej mieszkańcy miast, zwłaszcza największych, niż mieszkańcy wsi, częściej osoby mające od 45 do 54 lat niż respondenci z pozostałych grup wiekowych – zob. tabela aneksowa 1.

Chociaż w ostatnich latach odsetek Polaków podróżujących za granicę dość istotnie się zwiększa, od kilkunastu lat systematycznie maleje liczba osób posiadających ważny paszport (spadek z 50% w roku 2001 do 30% w roku 2015). W znacznej mierze wynika to oczywiście z faktu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i zniesienia obowiązku posiadania paszportu przez obywateli krajów członkowskich podróżujących po Unii. Może też świadczyć, że znaczna część osób wyjeżdżających za granicę wybiera państwa europejskie, ponieważ można tam podróżować z innym dokumentem identyfikacyjnym, np. dowodem osobistym (potwierdzają to dane dotyczące krajów najczęściej odwiedzanych przez Polaków, które przywołałyśmy w dalszej części opracowania).

Posiadanie przez badanych ważnego paszportu jest silnie zróżnicowane i uwarunkowane tymi samymi zmiennymi społeczno-demograficznymi co deklaracje wyjazdów zagranicznych. Ważnym paszportem może się obecnie wylegitymować trzy piąte respondentów z wyższym wykształceniem (60%), taka sama liczba kierowników

i specjalistów wyższego szczebla (60%), a także ponad połowa osób o najwyższych dochodach *per capita* (58%), prywatnych przedsiębiorców (54%), uczniów i studentów (52%) oraz mieszkańców największych miast (52%) – zob. tabela aneksowa 2.

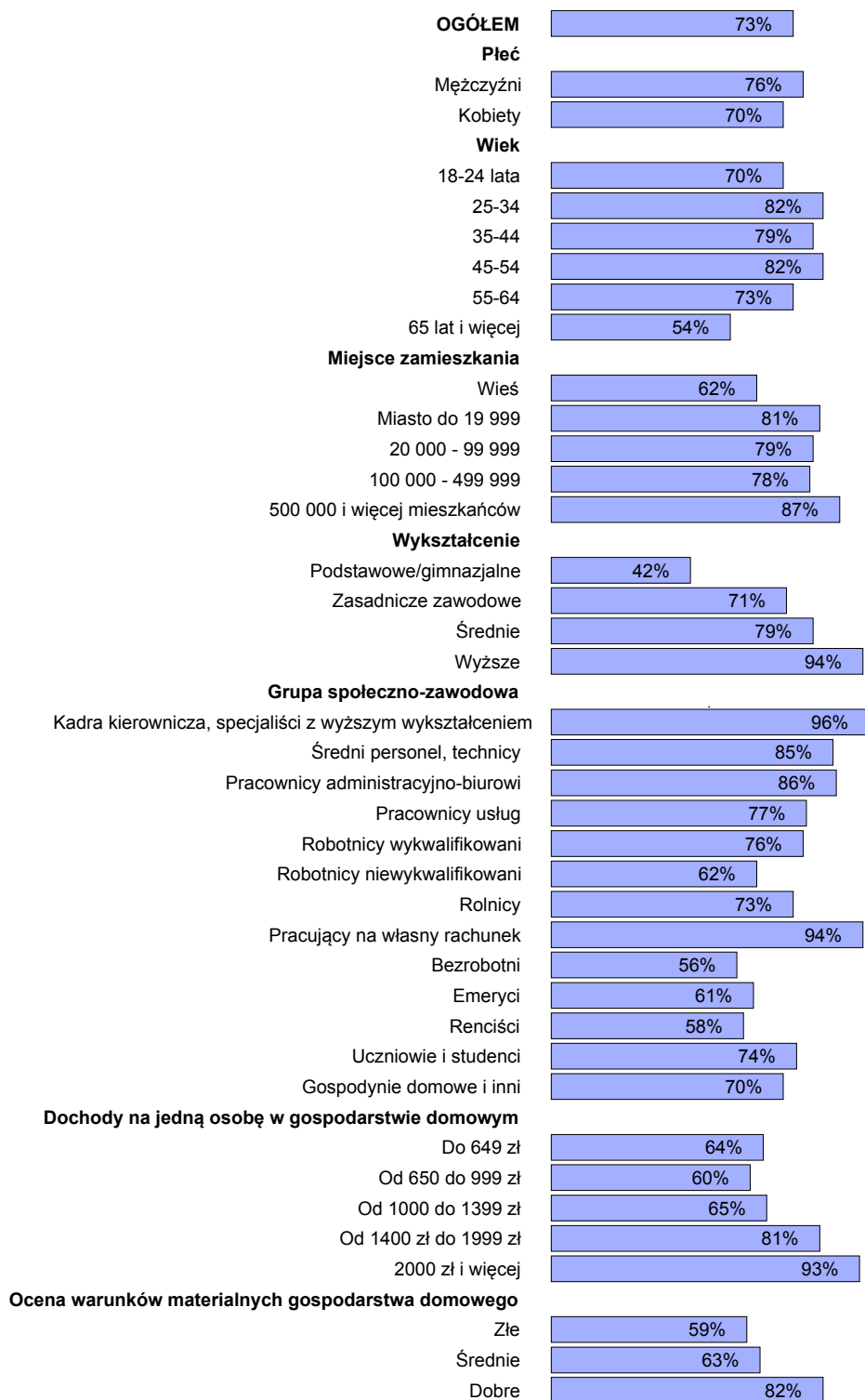
Tabela 1

Czy ma Pan(i) ważny paszport?	Wskazania respondentów według terminów badań						
	XI 1997	VI 2001	V 2004	XI 2006	VII 2009	X 2012	XII 2015
	w procentach						
Tak	41	50	43	41	39	31	30
Nie	59	50	57	59	61	69	70

WYJAZDY ZAGRANICZNE W OSTATNIM DWUDZIESTOLECIU

Osoby, które deklarują, że były za granicą, pytamy o ich doświadczenia w tym zakresie w ostatnich dwudziestu latach – o to, ile razy wyjeżdżały, do jakich krajów i w jakim celu. Z uzyskanych deklaracji wynika, że od 1995 roku niemal trzy czwarte badanych (73%) przynajmniej raz było za granicą. Zróżnicowanie wskazań w poszczególnych grupach społeczno-demograficznych przedstawiamy poniżej (patrz rys. 2).

RYS. 2. RESPONDENCI DEKLARUJĄCY, ŻE W OSTATNIM DWUDZIESTOLECIU BYLI ZA GRANICĄ

CZĘSTOŚĆ WYJAZDÓW

W Polsce wyraźnie wzrasta popularność wyjazdów zagranicznych. W ostatnim dwudziestoleciu blisko dwie trzecie dorosłych Polaków (63%, od 2012 roku wzrost o 10 punktów procentowych) było za granicą więcej niż jeden raz, w tym jedna trzecia (35%, wzrost o 1 punkt) – od dwóch do siedmiu razy, a ponad jedna czwarta (28%, wzrost o 9 punktów) – co najmniej osiem razy. Od 2012 roku wyraźnie zmniejszył się odsetek badanych, którzy nigdy nie byli za granicą, oraz tych, którzy wyjeżdżali tylko jeden raz. Jednocześnie wzrosła liczba osób, które w minionym dwudziestoleciu podróżowały za granicę wielokrotnie, w tym podwoiła się liczba wyjeżdżających więcej niż 20 razy (z 5% do 10%).

Tabela 2

Ile razy w ciągu ostatnich dwudziestu lat był(a) Pan(i) za granicą?	Wskazania respondentów według terminów badań						
	XI 1997	VI 2001	V 2004	XI 2006	VII 2009	X 2012	XII 2015
	w procentach						
1 raz	12	11	10	11	13	12	8
2–3 razy	14	16	15	18	16	17	17
4–7 razy	12	15	14	14	13	17	18
8–12 razy	6	5	6	6	9	8	10
13–20 razy	4	5	4	5	3	6	8
21 razy i więcej	4	6	7	5	7	5	10
Nie pamiętam, trudno powiedzieć	2	1	2	1	2	2	2
Nie był(e)m za granicą w ciągu ostatnich dwudziestu lat	2	2	3	1	2	2	4
Nigdy nie był(e)m za granicą	44	39	39	39	34	31	23

Częstość podróży zagranicznych jest zróżnicowana społecznie w podobny sposób jak sam fakt wyjazdu (zob. tabela aneksowa 3). Generalnie rzecz biorąc, im wyższe wykształcenie badanych, ich pozycja zawodowa i finansowa, lepsze warunki materialne, większa miejscowość zamieszkania, tym częstsze deklaracje wyjazdów zagranicznych.

KIERUNKI WYJAZDÓW

Najpopularniejsze kierunki wyjazdów zagranicznych Polaków w zasadzie się nie zmieniają. Krajem najczęściej odwiedzanym nadal są Niemcy – w ciągu ostatnich dwudziestu lat było tam ponad dwie piąte ogółu ankietowanych (42%). Następne w kolejności pozostają Czechy – stanowiące cel podróży jednej czwartej badanych (26%) oraz Słowacja, gdzie była niemal jedna piąta (18%). Tradycyjnie już znacznie rzadziej

odwiedzane są państwa, z którymi Polska sąsiaduje od wschodu (na Ukrainie było 6% badanych, w Rosji i na Litwie – po 4%, a na Białorusi – 2%).

Tabela 3

Kraje najczęściej odwiedzane przez Polaków w ciągu dwudziestu lat poprzedzających badanie	Wskazania respondentów według terminów badań							
	1993	1997	2001	2004	2006	2009	2012	2015
	w procentach							
Niemcy (NRD, RFN)	35	33	38	34	33	36	36	42
Czechy	-	14	16	20	20	21	25	26
Słowacja	-	6	10	14	13	16	18	18
Włochy	1	7	10	9	12	12	12	16
Francja	4	7	7	8	9	9	8	15
Wielka Brytania	1	2	3	4	4	7	9	13
Austria	5	7	9	9	8	10	7	11
Holandia	1	3	4	4	4	6	6	11
Hiszpania	1	2	4	4	4	6	7	10
Grecja	2	2	2	4	5	5	6	8
Węgry	12	14	9	11	8	7	7	8
Belgia	1	2	2	3	3	4	3	7
Chorwacja	-	0,4	2	2	3	4	6	7
Turcja	2	2	2	2	2	3	4	6
Ukraina	0,4	2	3	4	4	6	6	6
Szwecja	1	2	3	3	3	3	5	5
Bułgaria	5	5	3	4	3	3	4	4
Dania	-	0,7	2	2	2	3	2	4
Egipt	-	-	-	-	-	2	4	4
Litwa	0,4	1	2	2	3	3	3	4
Rosja	1	5	5	4	3	3	3	4
Stany Zjednoczone	2	2	2	2	2	2	3	4
Norwegia	-	-	-	-	2	2	2	3
Białoruś	0,1	1	2	1	2	1	2	2
Irlandia							2	2
Izrael	-	-	-	-	-	1	1	2
Szwajcaria	0,6	1	1	1	1	2	2	2
Tunezja	-	-	-	-	-	1	3	2
Luksemburg							1	1
Łotwa	-	-	-	-	-	1	1	1
Portugalia	-	-	-	-	-	1	1	1
Rumunia	3	3	2	3	1	1	2	1
Słowenia	-	-	-	-	-	-	1	1
Albania	-	-	-	-	-	-	-	1
Macedonia	-	-	-	-	-	-	-	1
Kanada	-	-	-	-	-	-	-	1
Czarnogóra	-	-	-	-	-	-	-	1
Jordania	-	-	-	-	-	-	1	0,4
Czechosłowacja	19	11	7	5	3	2	1	-
Jugosławia	3	1	3	2	1	1	1	-
ZSRR	13	7	4	2	1	1	-	-

Spoza krajów bezpośrednio graniczących z Polską niezmiennie największą popularnością cieszą się Włochy, dokąd podróżowało 16% ogółu ankietowanych, oraz kolejno: Francja (15%), Wielka Brytania (13%), Austria (11%), Holandia (11%), Hiszpania (10%), Grecja (8%), Węgry (8%), Belgia (7%), Chorwacja (7%), a także Turcja (6%) i Szwecja (5%). Inne kraje wymieniano rzadziej lub jedynie sporadycznie.

W stosunku do roku 2012 popularność większości krajów utrzymała się na zbliżonym poziomie, a znacznej części wzrosła. Wyraźnie zwiększyły się odsetki dorosłych Polaków, którzy na swoim koncie mają podróż do Francji (o 7 punktów procentowych), Niemiec (o 6 punktów), Holandii (o 5 punktów), a także do Włoch, Wielkiej Brytanii, Austrii i Belgii (wzrost po 4 punkty). Nieznacznie, ale dość systematycznie na atrakcyjności zyskują również Grecja, Turcja i Dania (od 2012 roku wzrost wskazań po 2 punkty).

Do nowych kierunków podróży Polaków, które we wcześniejszych pomiarach były niezauważalne (wskazywało je nie więcej niż 0,5% ogółu badanych), należy obecnie zaliczyć Albanię, Macedonię, Czarnogórę oraz Kanadę, w których – jak wynika z ostatnich deklaracji – przebywał mniej więcej co setny respondent. Z kolei od ostatniego pomiaru nieznacznie zmalało zainteresowanie Polaków Rumunią, Tunezją, Jordanią oraz Marokiem (mniej więcej 1-punktowe spadki wskazań).

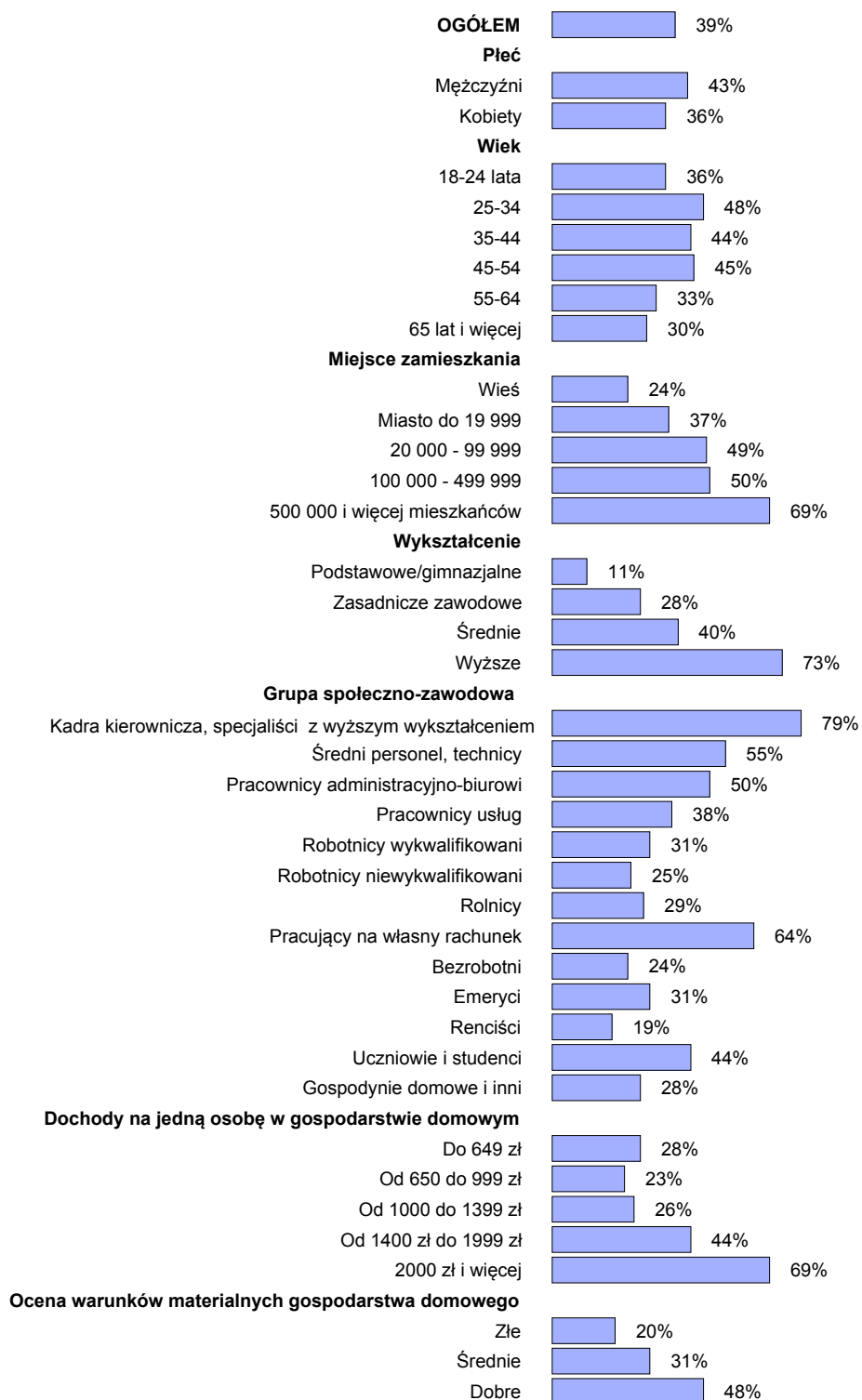
Ze zliczenia krajów, w których w ostatnim dwudziestoleciu byli respondenci, wynika, iż jedna piąta z nich (20%) odwiedziła w tym czasie jeden kraj. Nieco więcej osób było w dwóch lub trzech krajach (26%) i niemal tyle samo (27%) podróżowało do co najmniej czterech krajów. Można zauważyć, że od końca lat dziewięćdziesiątych XX wieku dość regularnie maleje odsetek osób, które w ciągu dwudziestu lat poprzedzających badania nie wyjeżdżały z kraju, przy czym w ostatnich trzech latach spadek ten jest szczególnie zauważalny. W porównaniu z poprzednim pomiarem nieznacznie ubyło również badanych, którzy deklarują jedynie pojedyncze wyjazdy zagraniczne po 1994 roku, przybyło zaś podróżujących poza Polskę z nieco większą częstością, zwłaszcza tych, którzy w minionym dwudziestoleciu odwiedzili co najmniej sześć krajów (wzrost wskazań z 9% do 14%).

Tabela 4

Liczba krajów odwiedzonych w ciągu dwudziestu lat poprzedzających badanie	Wskazania respondentów według terminów badań						
	XI 1997	VI 2001	V 2004	XI 2006	VII 2009	X 2012	XII 2015
	w procentach						
Jeden	18	22	18	21	22	24	20
Dwa	13	12	11	13	12	12	14
Trzy	8	8	10	9	10	11	12
Cztery	3	4	7	4	7	6	7
Pięć	3	4	3	3	4	5	6
Sześć i więcej krajów	7	8	8	7	9	9	14
Wiele, nie pamiętam dokładnie ile	2	1	2	2	0	0	0
Nie były(a)m za granicą w ostatnich 20 latach	2	2	2	2	2	2	4
Nigdy nie były(a)m za granicą	44	39	39	39	34	31	23

Również w tym względzie doświadczenia badanych są wyraźnie uwarunkowane cechami społeczno-demograficznymi. Zależą głównie od ich wykształcenia, sytuacji zawodowej i materialnej, wielkości miejscowości zamieszkania, a poniekąd także od wieku. Skalę różnic ukazuje rysunek 3, na którym przedstawiliśmy charakterystykę społeczno-demograficzną badanych, którzy w ostatnim dwudziestoleciu odwiedzili co najmniej trzy kraje. Jak się okazuje, są to przede wszystkim osoby z wyższym wykształceniem (73%), mieszkańcy największych miast (69%) oraz badani uzyskujący najwyższe miesięczne dochody *per capita* (69%), a z uwagi na status zawodowy – zwłaszcza kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla (79%) oraz prywatni przedsiębiorcy (64%).

RYS. 3. RESPONDENCI DEKLARUJĄCY, ŻE W OSTATNIM DWUDZIESTOLECIU BYLI ZA GRANICĄ W CO NAJMNIEJ TRZECH KRAJACH

CELE WYJAZDÓW

Na podstawie deklaracji respondentów można stwierdzić, że w ostatnim dwudziestoleciu większość wyjeżdżających za granicę udawała się tam tradycyjnie przede wszystkim w celach turystycznych (66%). Dla ponad jednej czwartej (27%) powodem wyjazdu była praca zarobkowa, natomiast mniej więcej jedna szóstka wypoczywała za granicą, leczyła się tam lub odwiedzała krewnych, przyjaciół (po 17%). Co szesnasty badany podróżował za granicę w celach handlowych lub zakupowych i tyle samo osób załatwiała sprawy służbowe (po 6%). Jedynie nieliczni deklarują, że głównym powodem ich zagranicznego wyjazdu była edukacja (1%).

Zwiedzanie świata to cel podróży zagranicznych, który dominuje w niemal wszystkich grupach społeczno-demograficznych, przy czym wskazywany jest tym częściej, im lepsza sytuacja materialna respondentów, im wyższy ich status zawodowy oraz im większa miejscowość, w której mieszkają. Istotnie częściej wymieniają go kobiety niż mężczyźni (73% wobec 59%). Z kolei w celach zarobkowych częściej podróżują za granicę mężczyźni niż kobiety (36% wobec 19%), a ponadto przede wszystkim robotnicy niewykwalifikowani (65%) i wykwalifikowani (52%), bezrobotni (53%), osoby niezadowolone ze swojej sytuacji materialnej (48%) oraz mające wykształcenie zasadnicze zawodowe (41%).

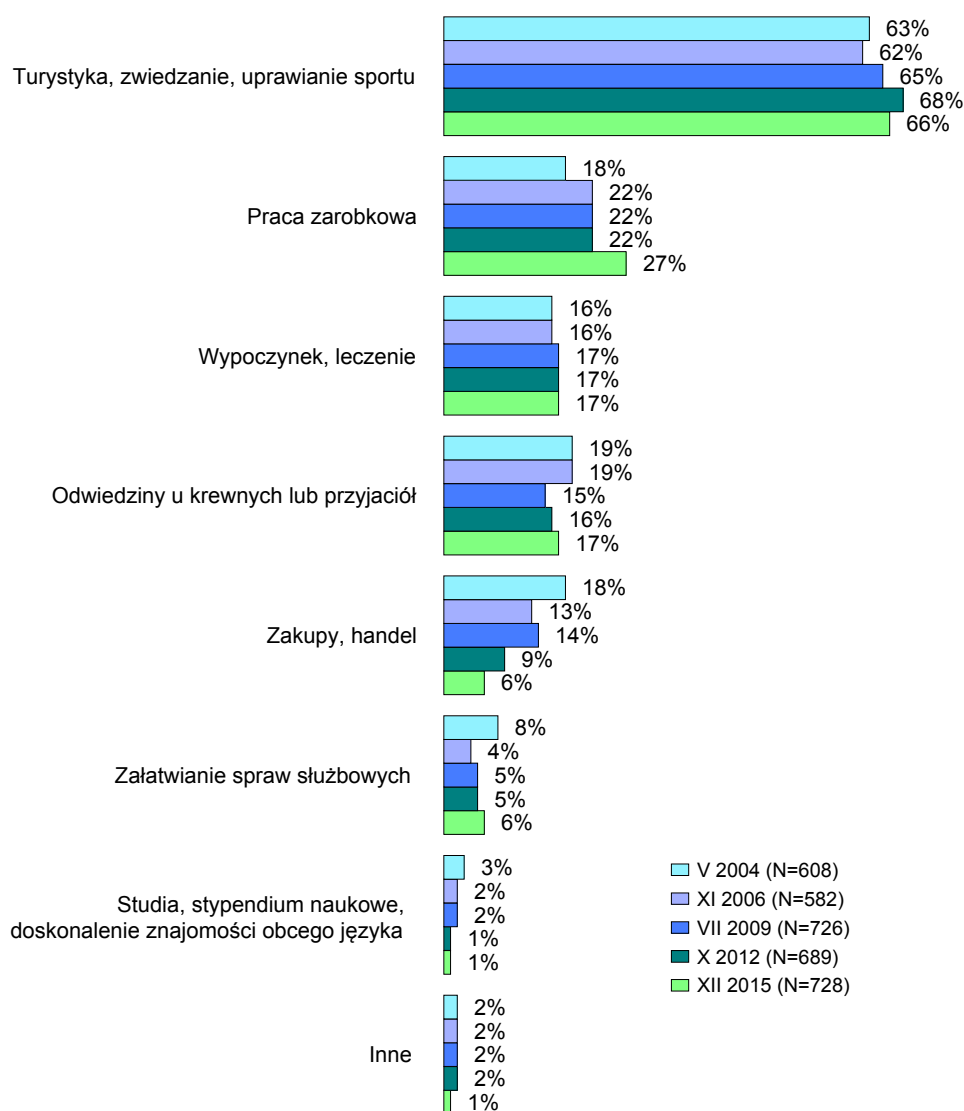
Chęcią wypoczynku nieco częściej niż inni motywują swoje wyjazdy zagraniczne uczniowie i studenci (38%), osoby w wieku od 18 do 24 lat (29%), praktykujące religijnie kilka razy w tygodniu (26%) oraz mieszkające w dużych, ale nie największych miastach (25%), natomiast odwiedziny krewnych lub przyjaciół to jeden z podstawowych celów podróży zagranicznych zwłaszcza osób w wieku od 55 do 64 lat (31%) oraz starszych (25%), a także emerytów (27%).

W celach handlowych lub na zakupy częściej niż inni wyjeżdżali za granicę rolnicy (24% wskazań), robotnicy wykwalifikowani oraz osoby w wieku od 35 do 44 lat (po 12%). Z kolei załatwianie spraw służbowych było celem wyjazdów głównie kadry kierowniczej i specjalistów wyższego (19%) i średniego szczebla (13%), mieszkańców największych miast (14%), osób o najwyższych dochodach *per capita* (12%) oraz respondentów z wyższym wykształceniem (11%). Z nauką wiązali swoje wyjazdy przede wszystkim uczniowie i studenci (4%), mieszkańcy największych miast (4%) oraz osoby w wieku od 18 do 24 lat (3%) – zob. tabela aneksowa 4.

ODPOWIEDZI WYJEŹDZAJĄCYCH ZA GRANICĘ

CBOS

RYS. 4. JAKIE BYŁY GŁÓWNE CELE PANA(I) WYJAZDÓW ZAGRANICZNYCH?

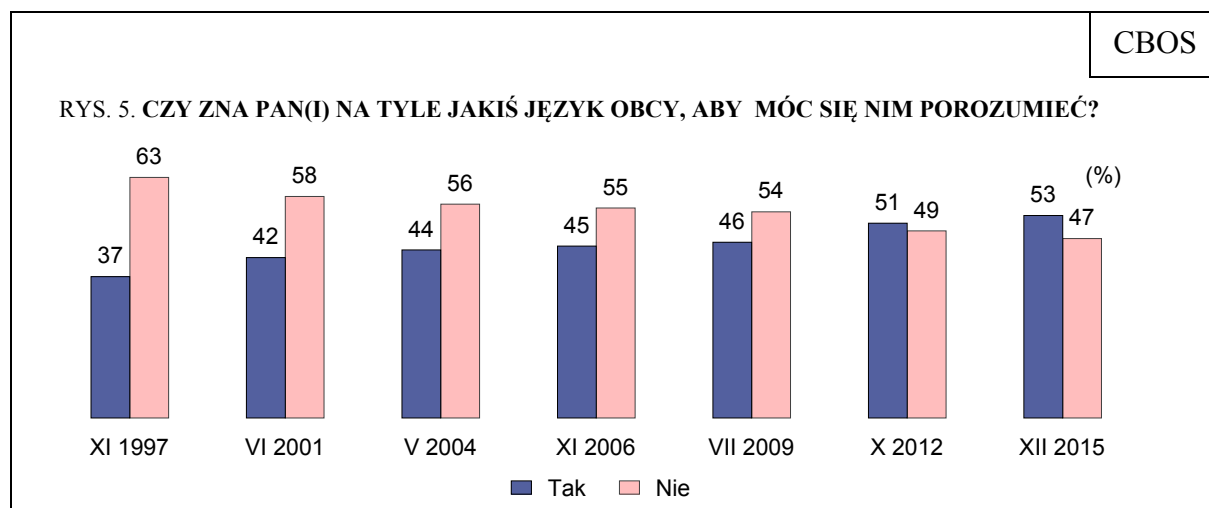

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wskazać dwa główne cele

W ostatnich trzech latach minimalnie zmniejszyła się liczba respondentów wyjeżdżających za granicę turystycznie (spadek o 2 punkty procentowe), wzrósł natomiast (z 22% do 27%) odsetek tych, którzy podróżowali głównie w celach zarobkowych. Coraz rzadziej cel wyjazdów zagranicznych stanowią zakupy oraz handel (od roku 2012 spadek wskazań o 3 punkty). Pozostałe powody wyjazdów zagranicznych, od czasu przystąpienia Polski do UE, wskazywane są porównywalnie często.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW OBCYCH

Trend wskazujący na systematyczny wzrost odsetka dorosłych Polaków, którzy potrafią porozumieć się w jakimś języku obcym, został utrzymany. Obecnie, zgodnie z deklaracjami, ponad połowa dorosłych Polaków (53%, od 2012 roku wzrost o 2 punkty procentowe) potrafi porozumieć się w jakimś obcym języku. Od roku 1997 odsetek takich deklaracji zwiększył się o 16 punktów.

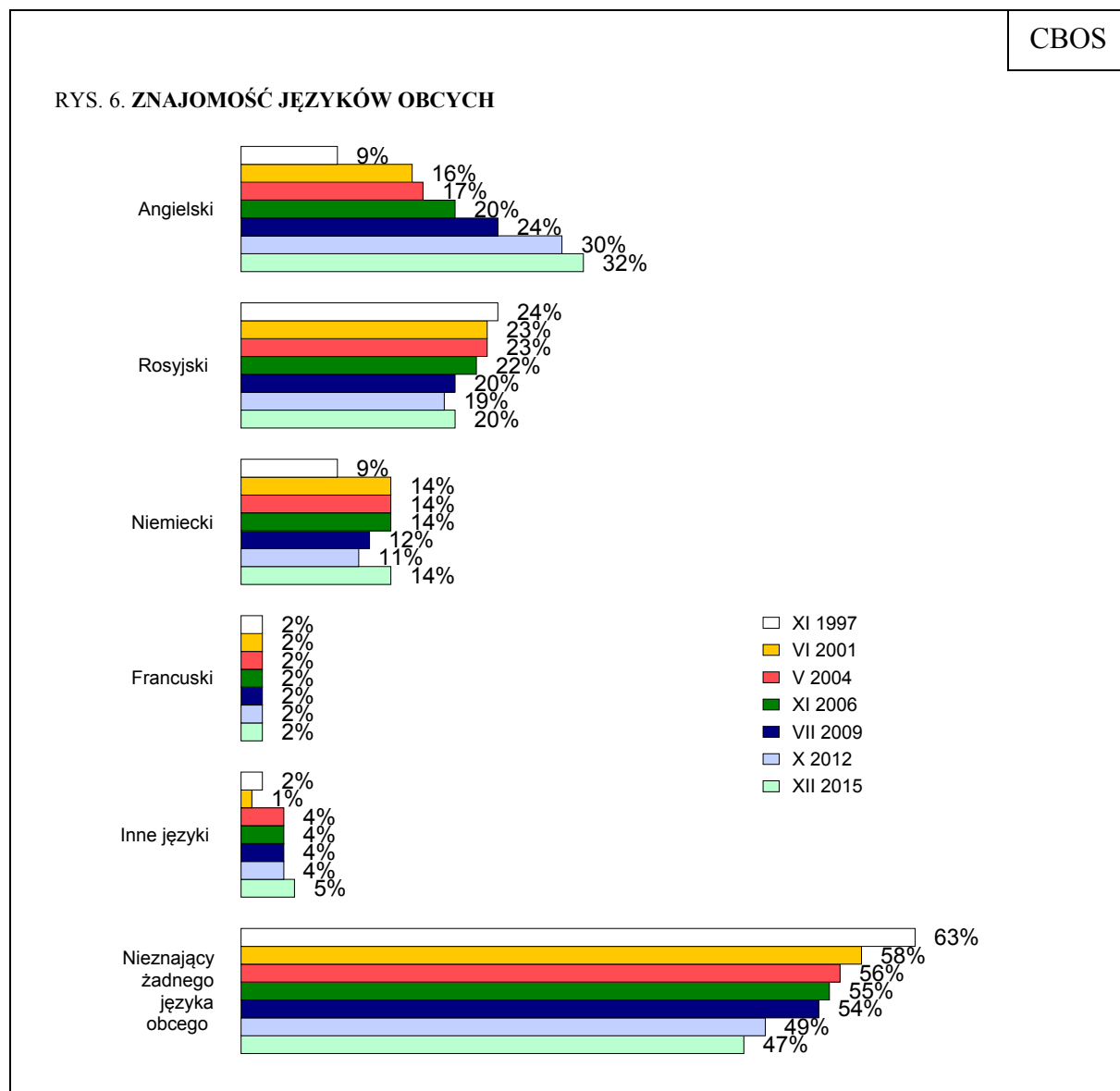

Umiejętności lingwistyczne Polaków, podobnie jak ich wyjazdy zagraniczne, są w dużym stopniu uwarunkowane społecznie. Różnicują je przede wszystkim takie cechy respondentów, jak: wiek, poziom wykształcenia, miejsce zamieszkania oraz status zawodowy i materialny. Komunikatywną znajomość przynajmniej jednego języka obcego deklaruje 86% uczniów i studentów, 83% osób z wyższym wykształceniem, 81% kierowników i specjalistów wyższego szczebla, 80% mieszkańców największych miast, 79% osób w wieku od 18 do 24 lat, 78% pracowników administracyjno-biurowych oraz 74% respondentów o dochodach *per capita* wynoszących co najmniej 2000 zł (zob. tabela aneksowa 5).

W związku z tym, iż te same zmienne niezależne różnicują zarówno deklaracje dotyczące wyjazdów zagranicznych, jak i znajomości języków obcych, zachodzi istotna współzależność między podróżowaniem za granicę a umiejętnościami lingwistycznymi ($\Phi = 0,294$; $p < 0,001$). Badani, którzy potrafią porozumieć się w przynajmniej jednym języku obcym, wyjeżdżają za granicę istotnie częściej niż ci, którzy nie wykazują takich umiejętności (89% wobec 64%).

Tabela 5

Czy zna Pan(i) na tyle język obcy, aby móc się nim porozumieć?	Czy był(a) Pan(i) kiedykolwiek za granicą?	
	Tak	Nie
	w procentach	
Tak	89	11
Nie	64	36

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ część badanych deklaruje znajomość więcej niż jednego języka obcego

Niezmiennie do najpopularniejszych wśród Polaków języków obcych należą angielski i rosyjski, przy czym o ile do 2006 roku najczęściej deklarowano znajomość języka rosyjskiego, o tyle w ostatnich latach wyraźny prym widzie język angielski, którym komunikuje się coraz więcej osób. Od 1997 roku ich odsetek wzrósł łącznie o 23 punkty procentowe. Z kolei znajomość języka rosyjskiego utrzymuje się od wielu lat na poziomie

około 20%. Po nieznacznym spadku popularności języka niemieckiego, co można było zaobserwować w ostatnich latach, od roku 2012 liczba osób porozumiewających się w tym języku ponownie wzrosła (z 11% do 14%). Znajomość pozostałych języków obcych utrzymuje się w Polsce w ostatnich latach na w miarę stabilnym, ale stosunkowo niskim poziomie. Niezmiennie tylko nieliczni potrafią porozumieć się w języku francuskim (2%), hiszpańskim (1%), włoskim (0,8%), czeskim (0,7%), ukraińskim czy słowackim (po 0,3%).

Zróznicowania pokoleniowe mają znaczenie nie tylko dla analizy deklaracji znajomości języków obcych, ale również warunkują to, w jakich językach respondenci potrafią się porozumieć. Osoby starsze, jeśli znają jakiś język obcy, to zazwyczaj jest nim rosyjski, który z kolei niemal w ogóle nie jest znany najmłodszej grupie wiekowej – dość powszechnie porozumiewającej się w języku angielskim.

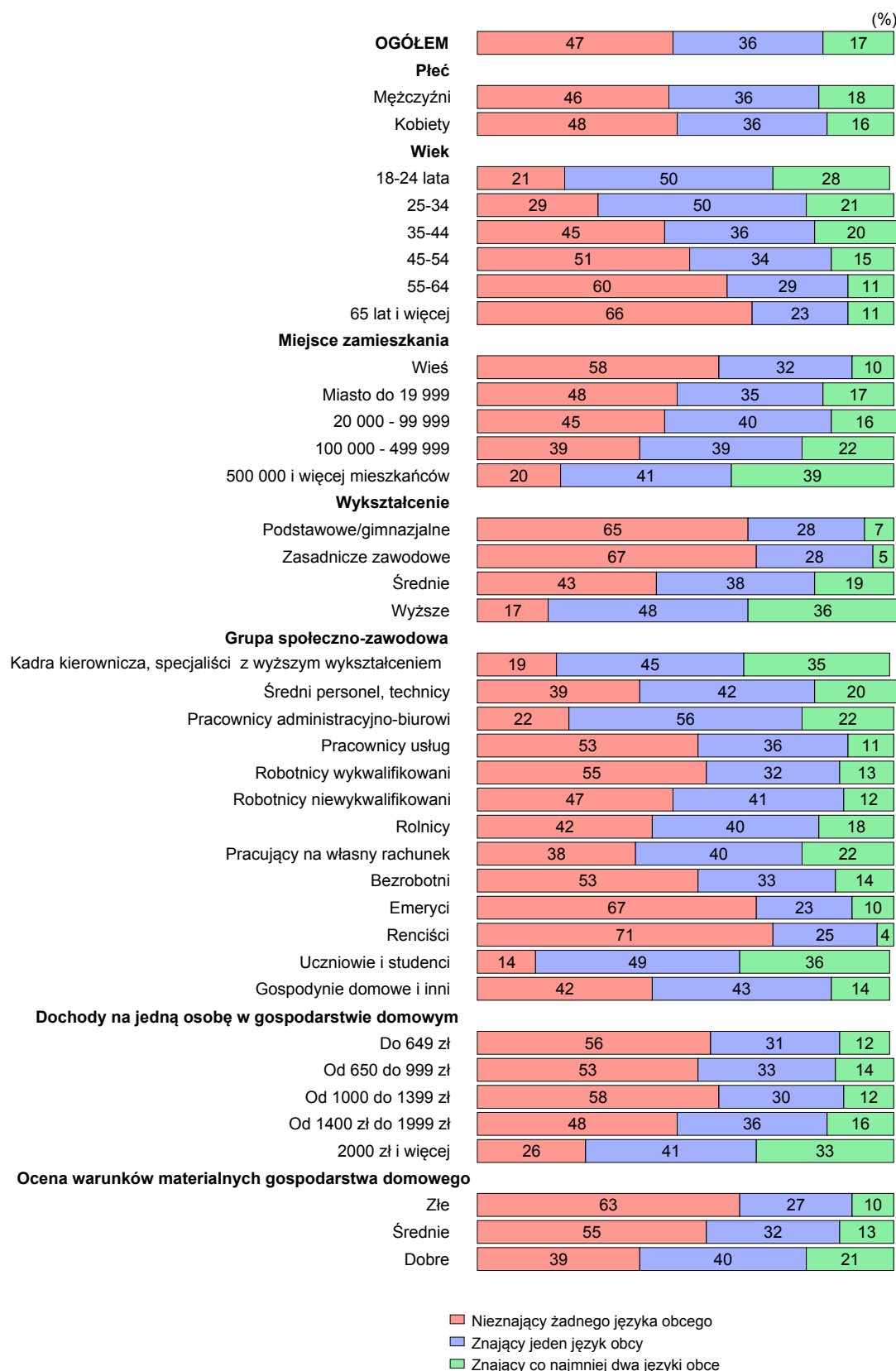
Poza respondentami w wieku od 18 do 24 lat, spośród których 74% zna język angielski, jego znajomość istotnie częściej niż pozostali deklarują uczniowie i studenci (81% wskazań), kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla (71%), osoby z wyższym wykształceniem (70%), pracownicy administracyjno-biurowi (68%), mieszkańcy największych miast (63%), respondenci w wieku od 25 do 34 lat (58%) oraz badani o najwyższych dochodach w przeliczeniu na osobę w gospodarstwie domowym (52%). Znajomość języka niemieckiego jest najpopularniejsza wśród uczniów i studentów (29%), mieszkańców największych miast (24%), respondentów mających od 18 do 24 lat (23%) oraz w wieku 25–34 lata (20%), badanych z wyższym wykształceniem (20%), a także wśród rolników (20%) – zob. tabela aneksowa 6.

Ze zliczenia wymienionych przez ankietowanych języków obcych, którymi są w stanie się porozumieć, wynika, że obecnie ponad jedna trzecia dorosłych Polaków (36%) zna jeden język obcy, co siódmy (14%) – dwa, a nieliczni (3%) komunikują się w co najmniej trzech językach. Od 2012 roku liczba badanych, którzy porozumiewają się w jednym języku obcym, utrzymała się na niezmiennym poziomie, natomiast nieznacznie przybyło tych, którzy znają co najmniej dwa języki.

Tabela 6

Znajomość języków obcych	Wskazania respondentów według terminów badań				
	2004	2006	2009	2012	2015
	w procentach				
Nieznający żadnego języka obcego	56	55	54	49	47
Znający jeden język obcy	30	31	32	37	36
Znający dwa języki obce	12	12	11	12	14
Znający trzy języki lub więcej	2	2	3	2	3

RYS. 7. ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW OBCYCH W GRUPACH SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNYCH

Liczba języków obcych, którymi porozumiewają się respondenci, jest oczywiście istotnie zróżnicowana społecznie. Wiąże się przede wszystkim z poziomem wykształcenia, statusem społeczno-zawodowym, sytuacją materialną, wiekiem oraz miejscem zamieszkania. Więcej niż jednym językiem obcym porozumiewa się niemal dwie piąte mieszkańców największych miast (39%), ponad jedna trzecia osób z wyższym wykształceniem (36%), uczniów i studentów (36%) oraz kadry kierowniczej i specjalistów wyższego szczebla (35%). Co najmniej dwa języki obce zna także jedna trzecia respondentów o najwyższych dochodach *per capita* (33%) oraz ponad jedna czwarta badanych w wieku od 18 do 24 lat (28%) – patrz rys. 7.

Wyjazdy zagraniczne cieszą się w Polsce coraz większą popularnością. Zgodnie z wynikami regularnie prowadzonych przez nas badań, wciąż zmniejsza się odsetek osób, które jeszcze nigdy nie były za granicą, a wzrasta liczba tych, które wyjeżdżały co najmniej osiem razy. Wśród deklarowanych kierunków podróży za każdym razem pojawiają się nowe kraje, w tym nierzadko dość egzotyczne. Należy jednak podkreślić, że w ostatnich trzech latach wśród głównych motywów zagranicznych wyjazdów Polaków nieco ubyło wskazań na cele turystyczne, przybyło zaś na emigrację zarobkową.

Polacy oprócz tego, że coraz chętniej podróżują za granicę, częściej też deklarują znajomość języków obcych. Systematycznie zwiększa się odsetek osób porozumiewających się w co najmniej jednym języku obcym, którym coraz częściej jest angielski, choć w ostatnim czasie nieco wzrosła też deklarowana znajomość języka niemieckiego.

Zarówno jednak częstość podróżowania po świecie, jak i znajomość języków obcych są bardzo istotnie zróżnicowane społecznie. Warunkują je zwłaszcza takie zmienne, jak: wykształcenie, status społeczno-ekonomiczny, a także miejsce zamieszkania oraz wiek. Znajomość więcej niż jednego języka obcego oraz podróżowanie do co najmniej trzech krajów w ostatnim dwudziestoleciu deklarują najczęściej mieszkańcy największych miast (32%), osoby z wyższym wykształceniem (29%), o najwyższych dochodach *per capita* (27%), a w grupach społeczno-zawodowych – kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla (28%), uczniowie i studenci oraz prywatni przedsiębiorcy (po 22%).

Opracował

Rafał BOGUSZEWSKI